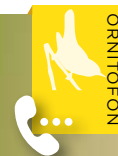

MOTNJE KERATINIZACIJE PRI PTICAH

// Vanesa Bezljaj

Morda ste že kdaj opazili ptico z nenavadno dolgim in ukrivljenim kljunom, neznčilnim za to vrsto. Razvoj nepravilnosti pri določenem delu populacije ni nič nenavadnega. Te se lahko pojavijo za čas življenja ali pa že v času razvoja organizma. Nanje lahko vplivajo različni dejavniki, kot so temperatura, prehrana, geni, onesnaževalci okolja, bolezni in plenilci. Eden izmed vse pogostejših vzrokov za deformacije kljuna ptic pa je bolezen, ki vodi do motenj keratinizacije (ang. *avian keratin disorder* (AKD)).

PREKRIŽAN KLJUN

Bolezen so prvič odkrili pri sinicah vrste *Poecile atricapillus* na jugu Aljaske v poznih 90. letih prejšnjega stoletja. Najbolj opazen znak bolezni je podaljšan in prekrižan kljun. Bolezen prizadene tudi kožo in noge, veliko ptic z omenjeno boleznijo ima tudi predolge kremplje. Poškodovano je tudi perje, saj si ga ptice ne morejo pravilno čistiti. Na Aljaski se je bolezen hitro razširila, danes prizadene že 6,5 % odrasle populacije sinic vrste *Poecile atricapillus* in 16,9 % odrasle populacije vran vrste *Corvus brachyrhynchus*. Bolezen se širi tudi po svetu, zabeležena je bila tudi v drugih zveznih državah Združenih držav Amerike, Kanadi, Evropi in Indiji.

SIMPTOMI

Zaradi prekrižanega kljuna, občasno pa tudi predolгих krempljev, ki so posledica omenjene bolezni, se bolna ptica težko prehranjuje, čisti perje in skrbi za svoj zarod. Vrste, ki živijo v kolonijah, obolelo ptico največkrat kar izločijo iz svoje kolonije. To so pokazale raziskave v Indiji, kjer so opazovali in preučevali kolonije skalnih golobov (*Columba livia*). Ptica z boleznijo ne živi prav dolgo, saj največkrat pogine zaradi lakote. Dolžina kljuna lahko pri bolnih sinicah znaša do dveh, pri brglezih pa tudi do treh centimetrov.

VZROKI

Vzrok za pojav te bolezni še vedno ostaja dokaj nepojasnen. Raziskovalci iz San Francisca domnevajo, da bi bolezen lahko povzročal virus *Poecivirus A*. Povezava okužbe z omenjenim virusom in razvojem bolezni AKD z gotovostjo še ni bila potrjena, med eno izmed raziskav je bilo namreč z virusom okuženih le 22 % ptic, ki so bile pozitivne na AKD. Bolezen se največkrat pojavi v hladnem delu leta in se večinoma razvije pri odraslih osebkih, zato predvidevajo, da ni prirojena. Na deformacije kljuna pa lahko vplivajo tudi drugi dejavniki, vključno z onesnaževalci okolja, pomanjkanjem hranil, poškodbami in izpostavljenostjo okužbam.

Bolezen AKD je bila na Aljaski zabeležena pri najmanj 30 vrstah ptic: največkrat pri sinici vrste *Poecile atricapillus*, kanadskem brglezu (*Sitta canadensis*) in detlu vrste *Dryobates pubescens*. Opazili so jo tudi pri krokarju (*Corvus corax*), vrani vrste *Corvus brachyrhynchus*, šoji vrste *Cyanocitta stelleri* in sraki vrste *Pica hudsonia*. Bolezen prizadene tudi večje ptice, kot sta kanja vrste *Buteo jamaicensis* in ameriški jezerec (*Haliaeetus leucocephalus*). V Indiji so bolezen zabeležili pri domači vrani (*Corvus splendens*) in skalnem golobu. V Evropi, najpogostejše v Veliki Britaniji, je bila izražena pri plavčku (*Cyanistes caeruleus*), veliki sinici (*Parus major*), kosu (*Turdus merula*) in poljski vrani (*Corvus frugilegus*). V primerjavi z Aljasko je primerov te bolezni v Evropi še vedno zelo malo.

Bolezen so potrdili predvsem pri vrstah, ki jih najpogostejše opazimo v bližini naselij, ni pa izključeno, da bolezen prizadene tudi tiste, ki se tam redkeje zadržujejo. Neznanki ostajata tudi način prenosa bolezni in zdravilo zanjo.

VELIKA SINICA

(*Parus major*)

foto: Simon Kovačič

VIRI

- ZYLBERG, M., VAN HEMERT, C., DUMBACHER, J. P., HANDELL C. M., TIHAN, T. in DERISI, J. L. (2016): Novel Picornavirus Associated with Avian Keratin Disorder in Alaskan birds. - American Society for Microbiology 7 (4), doi: 10.1128/mBio.00874-16.
- ALASKA SCIENCE CENTER (2017): Beak Deformities in Landbirds (<https://www.usgs.gov/centers/alaska-science-center/science/beak-deformities-landbirds>)
- GARDEN WILDLIFE HEALTH (GWH) (2018): Beak Abnormalities (<https://www.gardenwildlifehealth.org/portfolio/beak-abnormalities/>)

